CZU 027.7:004
DOI 10.5281/zenodo.4636955

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ A ASEM ÎN PERIOADA PANDEMIEI: NOI PROVOCĂRI ȘI OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE

Natalia SUVAC,
Ina NICUȚĂ,
Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice a Moldovei

Rezumat: *Articolul reflectă direcțiile specifice de dezvoltare a bibliotecii universitare în mediul informațional și educațional actual, influențate de criza sanitar-epidemiologică, ca de exemplu, utilizarea resurselor electronice cu acces la distanță, dezvoltarea conținuturilor digitale pe paginile web, dezvoltarea serviciilor online pe baza colecțiilor documentare proprii și altor resurse informaționale, abordare de marketing pentru gestionarea bibliotecilor.*
Cuvinte-cheie: *biblioteca universitară, resurse informaționale; servicii online.*

Abstract: *The article reflects the specific directions of development of the university library in the actual information and educational environment, influenced by COVID-19 pandemic, such as the use of electronic resources with remote access, development of digital content on web pages, development of online services based on proper documentary collections and other information resources, marketing approach to library management.*
Keywords: *university library, information resources; online services.*

Activitatea bibliotecilor universitare moderne este determinată de creșterea ritmului schimbărilor care au loc în spațiul informațional, sistemul de învățământ și comunicarea științifică. Noile tehnologii informaționale care au pus la îndoială existența formelor tradiționale de educație și știință, concurența crescută pe piața serviciilor educaționale, globalizarea în domeniul științei și educației, apariția proiectelor științifice de amploare de tipul „megascience" etc. – acestea constituie doar o mică parte din schimbările cu care se confruntă universitățile moderne. Nu există nici o îndoială că lumea de astăzi s-a schimbat dramatic, s-a format nucleul unei noi revoluții industriale, care ne schimbă gândirea și modul de viață.

În modelul monologic (modelul clasic de bibliotecă) al bibliotecii, cel mai înalt nivel a fost ocupat de Carte ca simbol al Colecțiilor, în care toate funcțiile și serviciile au fost construite în jurul operațiunilor cu cărțile, iar toate procesele principale erau realizate în biblioteci prin implicarea forțelor proprii. Bibliotecile se îndreaptă acum către modelele deschise, pluraliste, în care cititorii, utilizatorii și societatea în ansamblu sunt participanți cu drepturi depline în activitatea bibliotecilor.

Menționăm faptul, că manualele universitare și materialele se dezactualizează rapid, iar disponibilitatea în biblioteci a unei varietăți de materiale contribuie la formarea gândirii creative, la asimilarea cunoștințelor și la formularea problemelor pentru instruirea ulterioară. În contextul modernizării sistemului de învățământ su-

perior din țară, sarcina procesului didactic nu este doar de a transmite studenților un anumit set de cunoștințe, ci și de a le oferi posibilitatea de a se familiariza cu metodele de cercetare moderne. Datorită muncii independente, studentul va putea să-și dezvolte propriul algoritm de învățare, să determine metodele de studiu a unei anumite probleme și să dobândească abilitățile de cercetare. În acest context, biblioteca universitară devine o „a doua sală de curs" și „al doilea profesor" pentru studenți, iar conceptul dezvoltării bibliotecii universitare în mediul modern de informare și educație se bazează pe principiul constructiv al accesului subiecților din învățământul superior la informațiile de care au nevoie „în orice moment și din orice loc".

Cele mai importante direcții de dezvoltare a bibliotecilor universitare din Republica Moldova în mediul informațional și educațional actual sunt următoarele:

- utilizarea resurselor electronice cu acces la distanță;
- dezvoltarea și promovarea site-urilor web ale bibliotecilor;
- dezvoltarea serviciilor online pe baza fondurilor documentare proprii;
- consolidarea funcției educaționale datorită rolului mai activ al bibliotecii universitare în interacțiunea dintre utilizatori și informații;
- abordare de marketing pentru gestionarea bibliotecilor.

De-a lungul anilor, Biblioteca Științifică ASEM a acumulat resurse informaționale colosale, corespunzătoare domeniilor de instruire a specialiștilor, precum și experiență în utilizarea și promovarea acestora în procesul activităților educaționale. Acest lucru a făcut posibilă adaptarea rapidă la noile realități, când în luna martie 2020 Organizația Mondială a Sănătății a declarat starea de pandemie legată de răspândirea noului coronavirus SARS-CoV-2. Măsurile restrictive impuse în acest sens au condus la închiderea pentru vizitatori a bibliotecilor din toate țările și regiunile lumii. Biblioteca Științifică a ASEM nu a constituit o excepție. Pentru a-și continua implementarea misiunii de a furniza informații relevante și fiabile utilizatorilor săi, biblioteca și-a transferat activitatea în formatul online, iar bibliotecarii au trecut la regimul de lucru la distanță.

Astfel, pentru a susține activitatea științifică, instruirea la distanță și pentru a satisface nevoile utilizatorilor din cadrul universității, în acel moment a fost asigurat accesul la distanță gratuit la resursele electronice disponibile pe site-ul bibliotecii - www.lib.ase.md:

- catalogul online al bibliotecii;
- Repozitoriul Instituțional, creat de specialiștii din bibliotecă, care conține articole, monografii, rezultate ale cercetărilor, teze de doctorat și autoreferate ale tezelor de doctorat ale profesorilor ASEM;
- baze de date licențiate (EBSCO Publishing, Cambridge University Press, Oxford University Press, Open Knowledge Repository, Taylor & Francis Online, Royal Society Publishing, Open Edition portal, Portalul analitic Polpred analytical etc.);
- Instrumentul Bibliometric Național.

Servicii online oferite de Biblioteca Științifică a ASEM în acest moment:

- căutări de surse la temă pentru tezele de licență, masterat, doctorat.
- redactarea bibliografiilor la tezele de licență, masterat, doctorat în conformitate cu Standardul SM ISO 690: 2012 Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare (ISO 690: 2010, IDT).
- precizarea ISBN și ISSN pentru publicațiile din lista bibliografică.
- oferirea informațiilor cu caracter juridic din baza de date Moldlex.
- redactarea referințelor pentru articolele științifice.
- atribuirea cotei CZU pentru tezele de master și pentru articolele din Revista Economica și culegeri de la conferințe.

Profesorii și studenții universității au avut posibilitatea de a contacta personalul Bibliotecii Științifice a ASEM prin e-mail sau telefonic pentru a obține informațiile necesare. În fiecare zi, timp de trei luni, angajații și-au împărtășit experiența de lucru în regim de carantină pe site-ul bibliotecii și pe rețelele sociale.

La 18 mai, în legătură cu măsurile de relaxare a carantinei, bibliotecarii și-au relan-

sat activitatea în spațiile bibliotecii. Servirea tradițională a utilizatorilor în sălile din bibliotecă s-a decis să fie lansată în etape și, prin urmare, biblioteca a funcționat atât în condițiile tradiționale, cât și în mediul online.

Reluarea serviciilor tradiționale pentru utilizatori a avut loc în strictă conformitate cu restricțiile stabilite necesare pentru asigurarea normelor de distanțare socială și respectarea măsurilor sanitare și igienice: regim obligatoriu de purtare a măștilor și a mănușilor, prelucrarea mâinilor cu produsele dezinfectante, respectarea distanței sociale. Restituirea manualelor de către studenții absolvenți a fost efectuată conform programului elaborat de personalul Serviciului „Comunicarea Colecțiilor" în colaborare cu decanatele ASEM.

De la 1 septembrie 2020 au devenit din nou disponibile următoarele servicii: înregistrarea utilizatorilor, eliberarea permiselor de acces la bibliotecă, servirea utilizatorilor în sălile de lectură, Oficiul „Împrumut la domiciliu", Centrul Multimedia, servicii de împrumut interbibliotecar.

Orele de „Cultura informației" pentru studenții din anul I de învățământ, secția zi, au fost desfășurate conform unui program planificat din timp, ținându-se cont de respectarea tuturor măsurilor de protecție.

În sălile de lectură ale bibliotecii prezența simultană a utilizatorilor este permisă în număr de până la 50% din capacitatea de primire. Zilnic, înainte de începerea programului, în toate spațiile bibliotecii are loc o curățenie generală cu utilizarea soluțiilor dezinfectante (inclusiv curățarea și dezinfectarea suprafețelor mobilierului, pereților și a altor obiecte). După ce au fost returnate de către utilizatori, documentele sunt plasate „în carantină" timp de până la 72 de ore, după care sunt aranjate pe rafturi. Este asigurată aerisirea permanentă a spațiilor. Biblioteca este deschisă pentru utilizatori zilnic, de la 8:00 la 16:30, sâmbăta - de la 9:00 la 15:00.

În prezent, utilizatorii bibliotecii ASEM au acces la colecțiile de cărți, periodice, diverse servicii – scanare, obținerea referințelor tematice și de adresă, este reluată activitatea legată de achiziții. Biblioteca Științifică a ASEM a găzduit, de asemenea, diverse evenimente online:

- lansarea cărții "In memoriam: Paul BRAN – personalitate marcantă al științei românești: la 80 de ani de la nașterea marelui economist";
- diverse expoziții virtuale: informative - „Intrări noi"; tematice: *Omagiu aniversar: Lilia GRIGOROI* - conferențiar universitar, doctor în economie, decanul Facultății „Contabilitate", „In Memoriam: Paul BRAN - personalitate marcantă a științei românești: la 80 de ani de la nașterea marelui economist";
- întocmirea listelor de referințe tematice, redactarea bibliografiilor pentru lucrări științifice etc.

Bibliotecarii au învățat să lucreze în sistemul de conferințe video ZOOM și participă activ la conferințe, cursuri online, organizate în mediul bibliotecar.

Astăzi, există nenumărate modalități de a lucra de la distanță, care pot fi aplicate în practică în condiții reale de criză. În situația actuală, determinată de condițiile impuse de pandemie, activitatea Bibliotecii Științifice a ASEM, la fel ca și a multor altor biblioteci universitare din țară, s-a desfășurat utilizându-se noile oportunități de lucru în spațiul online, folosind noile tehnologii pentru a interacționa cu utilizatorii.

Experiența bibliotecilor universitare servește ca bază pentru interpretarea bibliotecii universitare moderne drept „poartă" pentru acces convenabil la toate informațiile necesare pentru subiecții din învățământul superior, indiferent de prezența acesteia în fondul bibliotecii.

În același timp, la o nouă etapă de dezvoltare a bibliotecii universitare, necesitățile informaționale ale utilizatorilor continuă să fie satisfăcute de biblioteci pe baza colecțiilor de documente proprii.

În acest sens, dezvoltarea bibliotecilor universitare se bazează pe conceptul stabilirii unui nivel optim de integrare în mediul informațional și educațional, care este necesar pentru ca biblioteca să obțină o eficiență maximă a comunicării între utilizatori și informații, în condițiile actuale specifice.

Biblioteca ar trebui să contribuie la individualizarea traseului educațional al studenților, masteranzilor, doctoranzilor, oferind în spațiul său posibilitatea existenței diferitelor formate de lucru disponibile tuturor grupurilor de utilizatori.

Referințe bibliografice:

1. GHINCULOV, Silvia; CHERADI, Natalia. Dezvoltarea noilor servicii informaţionale pentru învăţământul economic superior din Republica Moldova. [online]. Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/75/S_Ghinculov_N_Cheradi_ASEM_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. RECOMANDĂRI privind managementul bibliotecii în situația generată de pandemia Covid-19 [online]. [citat 26.10.2020]. Disponibil: https://en.calameo.com/read/0061964970cc0272a08e4
3. OSOIANU, Vera. Paradigma bibliotecii în „Noua realitate / Normalitate" sau biblioteca la viitorul prezent [online]. [citat 24.10.2020]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1127/Osoianu_Paradigma.pdf?sequence=6&isAllowed=y
4. Biblioteca Științifică a ASEM [online]. Disponibil: http://lib.ase.md/.